

Σφάλμα! Τα αντικείμενα δεν μπορούν να δημιουργηθούν από την επεξεργασία

κωδικών πεδίων.

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ
ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ**

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

**ΠΡΟΤΑΣΗ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ
ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΝ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ
2014-2020**

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2012

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Η θέση της Περιφέρειας Ηπείρου στο ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον
2. Αποτίμηση των αποτελεσμάτων, των παρεμβάσεων στην Περιφέρεια μέχρι σήμερα
3. Αναφορά δυνατών σημείων, αδυναμιών, ευκαιριών και κινδύνων της Περιφέρειας
4. Αναφορά βασικών προτεραιοτήτων ανάπτυξης της Περιφέρειας και ιεράρχησή τους
5. Αναγκαίες θεσμικές και οργανωτικές προσαρμογές – Κάλυψη προβλεπόμενων από τον Κανονισμό «Αιρεσιμοτήτων»
6. Επισήμανση πιθανών ενδοπεριφερειακών διαφοροποιήσεων και επιδράσεων στο πλαίσιο των περιφερειακών προτεραιοτήτων ανάπτυξης

Για την σύνταξη του παρόντος τεύχους συνεργάστηκαν η Ομάδα Σχεδιασμού Προγράμματος (ΟΣΠ) Ηπείρου και οι 11 Θεματικές Ομάδες Εργασίας (ΘΟΕ)
(Αποφάσεις Συγκρότησης ΟΣΠ και ΘΟΕ, ΑΠ 3742/3.9.2012 & ΑΠ 4078/25.9.2012)

1. Η θέση της Περιφέρειας στο εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον.

Η Περιφέρεια Ηπείρου (Κωδικός NUTS GR21), μια από τις πλέον περιφερειακές και απομακρυσμένες περιοχές της Ελλάδας, καταλαμβάνει το ΒΔ τμήμα της καλύπτοντας το 7% περίπου της συνολικής έκτασης της χώρας (με 73 % ορεινές περιοχές).

	Ήπειρος	ΕΛΛΑΔΑ
Έκταση (χλμ ²)	9.203	131.957
Χερσαία έκταση	9.076	130.714
Ορεινές περιοχές	6.721 73%	55.665 42%

Πίνακας 1: Γεωγραφικά δεδομένα

Η γεωγραφική και γεωπολιτική της θέση, το ανάγλυφο του εδάφους, καθώς και το ισχύον σύστημα προσβάσεων, της προσδίδει το χαρακτήρα απομόνωσης και μειονεκτικότητας. Τα μεγάλα έργα μεταφορικών υποδομών που έχουν ολοκληρωθεί ή βρίσκονται σε εξέλιξη, μπορούν υπό προϋποθέσεις να δημιουργήσουν ένα νέο αναπτυξιακό περιβάλλον, το οποίο η Ήπειρος καλείται να αξιοποιήσει και να μεταβάλλει το μειονέκτημα της γεωγραφικής της θέσης σε *στρατηγικό πλεονέκτημα ανάπτυξης*.

Διαθέτει το 3,12% του μόνιμου πληθυσμού της χώρας, ενώ η διάρθρωση της οικονομικής βάσης της Περιφέρειας αποτυπώνεται στους Πίνακες 3-5, όπου παρουσιάζεται η τομεακή κατανομή της απασχόλησης, της ΑΠΑ (ακαθάριστη προστιθέμενη αξία) και του κατά κεφαλή ΑΕΠ. Η Ήπειρος παράγει το 2,5% του συνολικού ΑΕΠ της χώρας

	2001	2011*
Ήπειρος	336.392	336.650
ΕΛΛΑΔΑ	10.934.097	10.787.690

Πίνακας 2: Πληθυσμιακή εξέλιξη, *: Προσωρινά στοιχεία απογραφής 2011

	2004			Β ' Τρίμηνο 2012			Μεταβολή		
	Π	Δ	Τ	Π	Δ	Τ	Π	Δ	Τ
Ήπειρος	19 %	22 %	59 %	19,4%	19,8%	60,8 %	2,1 %	- 10 %	3.0%
ΕΛΛΑΔΑ	13 %	22 %	65 %	13%	16,6 %	70,4 %	0 %	- 24,5 %	8.3 %

Πίνακας 3: Κλαδική κατανομή της απασχόλησης, Π: Πρωτογενής, Δ: Δευτερογενής, Τ: Τριτογενής

	Συμβολή των τομέων στην οικονομία				Συμμετοχή των τομέων στην οικονομία		
	Συν	Π	Δ	Τ	Π	Δ	Τ
Ήπειρος	2,5%	4,1%	2,2%	2,5%	5,2%	15,5%	79,2%
ΕΛΛΑΔΑ	100%	100%	100%	100%	3,1%	17,8%	79,1%

Πίνακας 4: Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ), τομεακή κατανομή (2009)

Σε επίπεδο διάρθρωση της εσωτερικής οικονομικής βάσης, με όρους απασχόλησης όσο και ΑΠΑ, τόσο στην Ήπειρο όσο και στη χώρα την πρώτη θέση καταλαμβάνει ο τριτογενής τομέας. Ο πρωτογενής τομέας στην Ήπειρο ως προς την απασχόληση τείνει να ισοσκελίσει το δευτερογενή, ως προς την ΑΠΑ όμως ο δευτερογενής έχει πολύ ισχυρότερη παρουσία, γεγονός που μεταξύ άλλων καταδεικνύει τη γενικά χαμηλή παραγωγικότητα του πρωτογενή τομέα.

	2007	2009	Ρυθμός Μεταβολής 2007 - 2009
Ήπειρος	14.071	14.221	1,07%
ΕΛΛΑΔΑ	19.903	20.531	3,15 %
% Ήπειρος / Ελλάδα	70,70%	69,27%	

Πίνακας 5: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ 2007 – 2009 (σε €)

Η Περιφέρεια Ηπείρου, ως προς το κατά κεφαλή ΑΕΠ, τοποθετείται στη τελευταία θέση μεταξύ των 13 Περιφερειών της χώρας, ενώ είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό ότι η απόσταση από το μέσο εθνικό όρο παρουσιάζει αυξητικές τάσεις, έστω και μικρές.

Έντονα ανησυχητική είναι η εικόνα της ανεργίας, η οποία εμφανίζει, εξαιτίας της μεγάλης οικονομικής κρίσης, πολύ μεγάλη αύξηση, αποτελώντας τη σημαντικότερη απειλή για τη κοινωνική συνοχή στην Ήπειρο, όπως άλλωστε και σε όλη τη χώρα.

	Β' τρίμηνο 2010	Β' τρίμηνο 2012	% μεταβολή
Ήπειρος	12,1 %	22,1 %	82,6 %
ΕΛΛΑΔΑ	11,8 %	23,6 %	100 %

Πίνακας 6: Ποσοστό ανεργίας για τα έτη 2010 και 2012 (Β' τρίμηνο)

Η συνολική εικόνα της Ηπείρου ως μια από τις «φτωχότερες» Περιφέρειες της Ευρώπης παραπέμπει σε μια περιοχή με περιορισμένες δυνατότητες ενδογενούς ανάπτυξης.

	2007	2008	2009	μ. ό. 2007 - 2009
Ήπειρος	64 %	64 %	65 %	64,4 %
Ε.Ε 27	100 %	100 %	100 %	100 %

Πίνακας 7: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ 2007 – 2009 ως προς το μέσο όρο ΕΕ 27

Παρά τη σημαντική αναπτυξιακή παρέμβαση των διαρθρωτικών Ταμείων για περισσότερο από δύο δεκαετίες, η οικονομική και παραγωγική υστέρηση είναι διαχρονική και έντονα ανησυχητική.

Η επιδείνωση των τελευταίων ετών, ως αποτέλεσμα των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης, απειλεί με σημαντικότερη αν όχι πλήρη απορύθμιση της παραγωγικής δομής, και κατ' επέκταση της οικονομικής ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής στην Ήπειρο.

Η ανάγκη ανάσχεσης των αρνητικών κοινωνικοοικονομικών εξελίξεων απαιτεί τον αναπροσανατολισμό της αναπτυξιακής στρατηγικής, δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση σε μια «κλαδική» διάσταση της περιφερειακής πολιτικής με κυρίαρχο στόχο και προτεραιότητα την υποστήριξη και ενίσχυση του περιφερειακού παραγωγικού μοντέλου που μπορεί να αντιμετωπίζει τις απειλές και να αξιοποιεί τις νέες ευκαιρίες.

2. Αποτίμηση των αποτελεσμάτων των παρεμβάσεων στην Περιφέρεια μέχρι σήμερα (συμπεριλαμβανομένης και εκτίμησης για την εικόνα μέχρι το τέλος της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου).

Η αποτίμηση των αποτελεσμάτων των παρεμβάσεων, σύμφωνα με τους θεματικούς στόχους ανάπτυξης που καθορίστηκαν για την προγραμματική περίοδο 2014-2020 έχει ως εξής:

1. Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας

Στον τομέα της έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομίας, στις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους, υλοποιήθηκαν πράξεις υποδομών (με κυριότερη την κατασκευή και λειτουργία του Τεχνολογικού Πάρκου) και ερευνητικά έργα με την αξιοποίηση του ερευνητικού και επιστημονικού δυναμικού της Περιφέρειας ,μέσω συνεργασιών της επιχειρηματικής κοινότητας με τα Ινστιτούτα και τα Εκπαιδευτικά της Ιδρύματα, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών σε τομείς προτεραιότητας για την Ήπειρο.

Αποτιμώντας τα έως την παρούσα στιγμή συμπεράσματα, διαπιστώνεται η αναβάθμιση του ερευνητικού περιβάλλοντος με ταυτόχρονη επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο με απώτερο στόχο την ενθάρρυνση της δημιουργίας νέων προϊόντων, διαδικασιών και υπηρεσιών. Αναδεικνύεται έτσι ο ρόλος της επιστήμης, της τεχνολογίας και της καινοτομίας μέσω της κινητοποίησης του δυναμικού έρευνας συνισφέροντας στην σταδιακή αλλαγή του αναπτυξιακού μοντέλου της Περιφέρειας.

2. Ενίσχυση της πρόσβασης, χρήσης και ποιότητας, των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών

Σε περιφερειακό επίπεδο, σε μεγάλο ποσοστό, η υλοποίηση των παρεμβάσεων ΤΠΕ ακολουθεί οριζόντιες πανελλήνιες πολιτικές και δράσεις (π.χ. ενίσχυση ΜΜΕ ή/και επιστημόνων, εξοπλισμός σχολικών μονάδων – βιβλιοθηκών, κτλ).

Από το Περιφερειακό Πρόγραμμα ενισχύθηκαν

- Αναβάθμιση ή επέκταση υποδομών στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση
- Αναβάθμιση ή επέκταση υποδομών σε όλες τις βαθμίδες δομών Υγείας
- Υποδομές έρευνας & τεχνολογικής ανάπτυξης & κέντρα αναγνωρισμένου κύρους σε εξειδικευμένα τεχνολογία
- Εξοπλισμός - βελτίωση υποδομών στην προσχολική, α' βαθμια, β' βαθμια, αρχική επαγγελματική κατάρτιση - εξοπλισμός Ναυτικών Σχολών και ειδικών σχολείων
- Υποδομές σε ΟΤΑ (π.χ. GIS), μέσω προγραμμάτων Ολοκληρωμένης Αστικής Ανάπτυξης

3. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ), και της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών (για το ΕΤΘΑ)

Κάνοντας μία ανασκόπηση στις δράσεις των προηγούμενων καθώς και της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου, διαπιστώνουμε, ότι ένας σημαντικός αριθμός μεγάλων επιχειρήσεων έχει υποστηριχθεί μέσω του Επενδυτικού Νόμου με σκοπό την ενδυνάμωση της ισόρροπης ανάπτυξης, την αύξηση της απασχόλησης, την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, την προώθηση της τεχνολογικής αλλαγής και της καινοτομίας, την προστασία του περιβάλλοντος και την εξοικονόμηση ενέργειας. Στο αντίποδα, ένα εύρος μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων (νεοσύστατων ή υφιστάμενων) υποστηρίχθηκε σε περιφερειακό επίπεδο (Ενίσχυση ΜΜΕ) συμβάλλοντας στον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας τους, στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας τους καθώς και στην αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων προϊόντων/υπηρεσιών, ενώ σταδιακά

αυξήθηκε το ποσοστό συμμετοχής των νέων και των γυναικών σε όλους τους τομείς της τοπικής οικονομικής δραστηριότητας (Ενίσχυση Νεανικής και Γυναικείας Επιχειρηματικότητας). Δόθηκε η δυνατότητα ανάπτυξης επιχειρηματικών συνεργατικών σχηματισμών (Επιχειρηματικοί Συνεργατικοί Σχηματισμοί – Clusters) και υποστηρίχθηκε η εξωστρεφής επιχειρηματικότητα (Εξωστρέφεια – Ανταγωνιστικότητα των Επιχειρήσεων) με στόχο την αναβάθμιση της παραγωγικής βάσης προς αγαθά και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Δημιουργήθηκαν οι κατάλληλες συνθήκες ανάπτυξης καινοτομικής επιχειρηματικότητας (Νέα καινοτομική επιχειρηματικότητα) καθώς και αγοράς γνώσης και εμπειρογνωμοσύνης από τους φορείς καινοτομίας (Κουπόνια Καινοτομίας για Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις) συμβάλλοντας δυναμικά στην παραγωγική αναβάθμιση και στόχευση των επιχειρήσεων προς αγαθά και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας. Βελτιώθηκε η περιβαλλοντική επίδοση επιχειρήσεων (Πράσινες Υποδομές 2010) με την δημιουργία κατάλληλων προϋποθέσεων ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης στη εν γένει λειτουργία τους (Πράσινη Επιχείρηση 2010).

Βελτιώθηκε το οικονομικό επίπεδο καθώς και οι συνθήκες διαβίωσης, εργασίας και παραγωγής των γεωργών και των οικογενειών τους καθώς και των κατοίκων της υπαίθρου, μειώθηκε το κόστος παραγωγής, αυξήθηκε η παραγωγή προϊόντων που δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα διάθεσης, βελτιώθηκε η ποιότητά τους, διαφυλάχτηκε το φυσικό περιβάλλον. Επίσης βελτιώθηκε το επίπεδο μεταποίησης και εμπορίας των πρωτογενών γεωργικών προϊόντων συμβάλλοντας στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της προστιθέμενης αξίας τους. (Αύξηση της αξίας των γεωργικών προϊόντων).

Στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας εκσυγχρονίστηκαν επιχειρήσεις, βελτιώνοντας τόσο την παραγωγική τους διαδικασία όσο και την διαδικασία της τυποποίησης, συμβάλλοντας στην σταδιακή αύξηση των εξαγωγικών δραστηριοτήτων τους.

4. Ενίσχυση της μετάβασης προς την οικονομία χαμηλών εκπομπών ρύπων σε όλους τους τομείς

Η Περιφέρεια Ηπείρου ως προς την υφιστάμενη υποδομή, χαρακτηρίζεται από την ηλεκτροπαραγωγή μεγάλων υδροηλεκτρικών σταθμών της ΔΕΗ. Το 25% του συνόλου της ισχύος των λειτουργούντων μικρών υδροηλεκτρικών έργων του Εθνικού Διασυνδεδεμένου Συστήματος Μεταφοράς, βρίσκεται στην Περιφέρεια Ηπείρου. Ως αποτέλεσμα, ένα σημαντικό μέρος των φορτίων της ζήτησης ενέργειας καλύπτεται από τους τοπικούς υδροηλεκτρικούς σταθμούς ενώ στις περιόδους αιχμής, η Περιφέρεια εξαγει καθαρή ενέργεια προς το σύστημα.

Σύμφωνα με τα συμπεράσματα μελετών, ενώ φαίνεται να υπάρχει έντονο επενδυτικό ενδιαφέρον για έργα ΑΠΕ, δεν έχει οδηγήσει σε αντίστοιχου μεγέθους κατασκευή και λειτουργία νέων έργων. Από τη διαπίστωση αυτή εξαιρούνται τα υδροηλεκτρικά έργα δεδομένου ότι στην Περιφέρεια λειτουργούν μικρά έργα ιδιωτών και μεγάλα έργα ιδιοκτησίας και διαχείρισης της ΔΕΗ.

Με στόχο την μετάβαση σε οικονομία χαμηλών εκπομπών ρύπων με την χρήση ΑΠΕ, η εκτίμηση του υφιστάμενου θεωρητικού δυναμικού είναι η εξής:

- Για την αιολική ενέργεια, εκτιμάται ένα όριο ρεαλιστικά διαθέσιμης ισχύος κοντά στα 1000 MW για όλη την Περιφέρεια Ηπείρου,
- Για τη βιομάζα στο σύνολό της, το ανώτατο εν δυνάμει δυναμικό αντιστοιχεί σε ανώτατη ανηγμένη ισχύ 71 MW.,
- Για τα μικρά υδροηλεκτρικά έργα το σύνολο της διαθέσιμης ισχύος είναι 120 MW περίπου.
- Για τα φωτοβολταϊκά, κρίνεται αναγκαία και εφικτή η υιοθέτηση περιφερειακών στόχων που ξεκινούν κατ' ελάχιστον από τα 160 MWp (συντηρητικό σενάριο) και φτάνουν μέχρι τα 330 MWp (σενάριο αυξημένης διείσδυσης).

Σε ότι αφορά την αποτίμηση των βασικών παρεμβάσεων κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο για την υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, σχεδιάστηκαν σε κεντρικό επίπεδο. Χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΠΑΝ ΙΙ και το ΕΠΠΕΡΑΑ και έθεταν προτεραιότητα ολοκλήρωση του ενεργειακού συστήματος της Χώρας και την ενίσχυση της αειφορίας. Επίσης την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, την εξοικονόμηση ενέργειας και την προστασία του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος από την υποβάθμιση που προκαλούν οι εκπομπές αερίων ρύπων, ο θόρυβος και οι ακτινοβολίες. Στους ειδικότερους στόχους του ΕΠ ΘΣΗ 2007-2013 εντάσσεται μεταξύ άλλων η αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας όπως η βιομάζα και τα γεωθερμικά πεδία.

Παρά τον αρχικό σχεδιασμό, η πρόοδος που έχει πραγματοποιηθεί μέχρι σήμερα στην Ηπείρου όσον αφορά την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας είναι σχετικά ικανοποιητική χωρίς να έχει επιτευχθεί ο μέσος όρος της χώρας, ενώ μέχρι σήμερα δεν δημιουργήθηκαν υποδομές για μεταφορά και διανομή φυσικού αερίου. Η αξιοποίηση αφορά μόνον την κατασκευή και αδειοδότηση φωτοβολταϊκών σταθμών και την αδειοδότηση κατασκευής αιολικών πάρκων. Δεν έχει επιτευχθεί ανάλογη πρόοδος όσον αφορά την αξιοποίηση της βιομάζας.

Υλοποιούνται ελάχιστες παρεμβάσεις προώθησης της ενεργειακής απόδοσης και αφορούν κυρίως την ενεργειακή αναβάθμιση των δημόσιων κτιρίων και δευτερευόντως των ιδιωτικών καθώς και τα έργα προώθησης καθαρών αστικών μεταφορών

5. Προώθηση της προσαρμογής στις κλιματικές αλλαγές, της πρόληψης και της διαχείρισης του κινδύνου

Εκτός της αξιοποίησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ως μέτρου προώθησης της προσαρμογής στις κλιματικές αλλαγές, στην Περιφέρεια Ηπείρου υλοποιήθηκαν σημαντικές παρεμβάσεις για την αποδοτική χρήση και εξοικονόμηση των υδάτινων πόρων (έργα υποδομών άρδευσης και ύδρευσης), την διαχείριση και προστασία δασικών οικοσυστημάτων (έργα πρόληψης και αντιμετώπισης πυρκαγιών, αναδασώσεις, εκπόνηση διαχειριστικών σχεδίων) και την διατήρηση της βιοποικιλότητας.

Δεν έχει επιτευχθεί ικανοποιητική πρόοδος στον τομέα της αντιμετώπισης των κινδύνων, λόγω μη εκπόνησης ειδικών σχεδίων και έλλειψης επαρκών υποδομών.

6. Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων

Στο τομέα της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων, έχει ολοκληρωθεί το δίκτυο των 4 ΧΥΤΑ που προβλέπονται από τον εν ισχύ Περιφερειακό Σχεδιασμό Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΠεΣΔΑ). Υπολείπεται η κατασκευή των προβλεπόμενων 8 ΣΜΑ ως προς τους οποίους έχει ολοκληρωθεί η επικαιροποίηση του σχεδιασμού.

Πρωθείται η ωρίμανση της κατασκευής μονάδας επεξεργασίας απορριμμάτων για το σύνολο των αστικών στερεών αποβλήτων της Περιφέρειας, που βρίσκεται στη φάση των αδειοδοτήσεων.

Έως το τέλος της περιόδου 2007-2013 αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί η αποκατάσταση του συνόλου των ΧΑΔΑ.

Η διαχείριση των ιατρικών αποβλήτων γίνεται αποσπασματικά, ενώ προκύπτουν σημαντικά ζητήματα με τη διαχείριση της ιλύος από τις ΕΕΛ και των άλλων βιοαποδομήσιμων αποβλήτων, η διάθεσή των οποίων σε ΧΥΤΑ πρέπει να αποφεύγεται.

Μικρή πρόοδος έχει σημειωθεί επίσης στην διαχείριση γεωργο - κτηνοτροφικών αποβλήτων, κυρίως μέσω ενεργειακής αξιοποίησης από τον ιδιωτικό τομέα,

Σε ότι αφορά τους υδατικούς πόρους, η πρόσβαση σε πόσιμο νερό, μέσω δικτύων αποκλειστικής χρήσης είναι σχετικά ικανοποιητική. Μέχρι σήμερα έχει ενταχθεί και κατασκευαστεί μεγάλος αριθμός έργων που σχετίζονται με ανακατασκευή και βελτίωση δικτύων ύδρευσης. Κρίνεται επιτακτική η ανάγκη της εφαρμογής των Κοινοτικών

ρυθμίσεων που αφορούν τόσο στην διασφάλιση της ποιότητας του νερού (Οδηγία 98/83/ΕΚ και Υ2/2600/2001 Κ.Υ.Α.), όσο και στην ολοκληρωμένη διαχείριση των υδατικών πόρων σε επίπεδο υδρολογικής λεκάνης (Οδηγία 2000/60). Το σχέδιο διαχείρισης υδατικού διαμερίσματος Ηπείρου βρίσκεται σε εξέλιξη

Με χρηματοδοτήσεις του Ταμείου Συνοχής και του ΕΤΠΑ, έχουν κατασκευασθεί και συνεχίζουν να κατασκευάζονται οι εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων και τα δίκτυα αποχέτευσης που απαιτούνται για την κάλυψη των προτεραιοτήτων που τίθενται από την Οδηγία 91/271/ ΕΟΚ. Παράλληλα, προωθείται η κατασκευή της επέκτασης της ΕΕΛ Ιωαννίνων για την κάλυψη των αναγκών του λεκανοπεδίου (ΕΠΠΕΡΑΑ) ενώ χρηματοδοτείται η κατασκευή έργων αποχέτευσης σε μικρούς οικισμούς που βρίσκονται πλησίον ευαίσθητων αποδεκτών και σημαντικών υδάτινων οικοσυστημάτων, η ολοκλήρωση αποχετευτικών δικτύων σε οικισμούς Α' και Β' προτεραιότητας καθώς και η κατασκευή νέου χωριστικού δικτύου αποχέτευσης σε έναν οικισμό Γ' προτεραιότητας (ΕΠ ΘΣΗ 2007-2013).

Τα τελευταία χρόνια έχει σημειωθεί ουσιαστική πρόοδος στην προστασία και ανάδειξη της πλούσιας πολιτισμικής κληρονομιάς, εστιάζοντας κυρίως σε αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία, μουσεία και στοιχεία αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Περιορισμένες υπήρξαν οι παρεμβάσεις για την ανάδειξη των ιστορικών κέντρων των πόλεων

Όσον αφορά στο φυσικό περιβάλλον και τη βιοποικιλότητα, η Ήπειρος χαρακτηρίζεται από το μεγάλο αριθμό περιοχών που περιλαμβάνονται σε λίστες ευαίσθητων ή και προστατευόμενων περιοχών, με κύριο κριτήριο την οικολογική και αισθητική τους αξία, και οι οποίες είτε προστατεύονται ήδη από το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο, είτε πρόκειται να τεθούν σε καθεστώς προστασίας. Ειδικότερα υπάρχουν 29 περιοχές ενταγμένες στον Εθνικό Κατάλογο του δικτύου Natura 2000 Έχουν θεσμοθετηθεί 5 ειδικές περιβαλλοντικές μελέτες (ΕΠΜ) και έχουν συσταθεί 5 φορείς διαχείρισης οι οποίοι βρίσκονται υπό συγχώνευση. Απαιτείται έγκριση των σχεδίων διαχείρισης των προστατευόμενων εμβληματικών οικοσυστημάτων.

Το αστικό δίκτυο της Ηπείρου, παρουσιάζει, μετά την ολοκλήρωση βασικών υποδομών και έργων μεταφορών, μεγάλο διαπεριφερειακό ρόλο και εμβέλεια. Σημαντικό εργαλείο για τον χωροταξικό σχεδιασμό και τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη αποτελούν τα υπό θεσμοθέτηση Ρυθμιστικό Σχέδιο Λεκανοπεδίου Ιωαννίνων καθώς και τα ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ που έχουν συνταχτεί και πολλά από τα οποία έχουν ήδη θεσμοθετηθεί.

Στο πλαίσιο του ΕΠ ΘΣΗ 2007-2013 υλοποιούνται 4 προγράμματα ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης στα μεγαλύτερα αστικά κέντρα της Περιφέρειας.

Συμπερασματικά, παρά τις παραδοσιακές πολιτικές προστασίας του περιβάλλοντος θέματα όπως η προώθηση καινοτόμων τεχνολογιών για την προστασία του περιβάλλοντος και την αποδοτική χρήση των πόρων, σχεδόν απουσιάζουν από τις μέχρι σήμερα εφαρμοζόμενες πολιτικές σε επίπεδο περιφέρειας.

7. Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και απομάκρυνση των σημείων συμφόρησης σε σημαντικά δίκτυα υποδομών

Στις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους πραγματοποιήθηκε η ολοκλήρωση της Εγνατίας οδού, η έναρξη κατασκευής της Ιόνιας οδού (Τμήμα Αντίρριο – Ιωάννινα) καθώς και η ένταξη παρεμβάσεων για τη σύνδεση αστικών και τουριστικών κόμβων με την Εγνατία οδό. Με την κατασκευή της Εγνατίας οδού επιτεύχθηκε σημαντική άρση της γεωγραφικής απομόνωσης της Περιφέρειας, γεγονός που θα ενισχυθεί ακόμη περισσότερο με την ολοκλήρωση των παραπάνω παρεμβάσεων.

Έχουν υλοποιηθεί και υλοποιούνται οδικά έργα τα οποία συμβάλλουν στη βελτίωση του εθνικού, επαρχιακού και τοπικού οδικού δικτύου, στην ενίσχυση της προσπελασιμότητας στις ορεινές και παραμεθόριες περιοχές και στη βελτίωση της οδικής ασφάλειας.

Έργο μεγάλης σημασίας για την Ήπειρο είναι το Λιμάνι της Ηγουμενίτσας, η τελευταία φάση του οποίου αναμένεται να ολοκληρωθεί στην τρέχουσα Προγραμματική Περίοδο και πρόκειται να ενισχύσει σημαντικά την προσπελασιμότητα της ευρύτερης περιοχής και τη θέση του Λιμένα στο ευρύτερο σύστημα μεταφορών της Αδριατικής – Ιονίου.

Στην αεροπορική υποδομή, το αεροδρόμιο Ιωαννίνων κρίνεται ανεπαρκές για τις ανάγκες της Περιφέρειας, ενώ το αεροδρόμιο του Ακτίου, παρότι αναβαθμίστηκε με την υποθαλάσσια ζεύξη Ακτίου-Πρέβεζας, εξυπηρετεί μικρό αριθμό πολιτικών πτήσεων. Σημειώνεται ότι έχει ξεκινήσει ο εκσυγχρονισμός του αεροδρομίου των Ιωαννίνων ώστε να είναι δυνατή η εξυπηρέτηση επαρκών εθνικών και διεθνών πτήσεων, ωστόσο οι εργασίες διακόπηκαν λόγω ελλειπούς χρηματοδότησης του έργου.

Τέλος παρατηρείται πλήρης ανυπαρξία σιδηροδρομικής υποδομής.

8. Προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων

Ο Τομέας για την απασχόληση τις προηγούμενες περιόδους υλοποιήθηκε μέσα από μια σειρά παρεμβάσεων του ΕΠ της Περιφέρειας και του Τομεακού Προγράμματος του αρμόδιου Υπουργείου. Τα κυρίαρχα ζητήματα της στρατηγικής των προηγούμενων περιόδων αποτέλεσαν:

- Η πρόληψη της ανεργίας και ιδιαίτερα της μακροχρόνιας ανεργίας
- Η στήριξη και προώθηση του ανέργου στην απασχόληση
- Η προώθηση της ισότητας των ευκαιριών για όλους και ιδιαίτερα για τους νέους και τις γυναίκες
- Η αναβάθμιση των προσόντων των εργαζομένων

Η στρατηγική αυτή εξειδικεύτηκε με:

- τη δημιουργία δομών
- την υλοποίηση ενεργειών κατάρτισης και συμβουλευτικής για ανέργους και επιχειρήσεις
- τη στήριξη επιχειρήσεων για την πρόσληψη ανέργων
- την επιχορήγηση ανέργων για την ίδρυση μικρών επιχειρήσεων

Παρά τα όποια θετικά αποτελέσματα των παρεμβάσεων αυτών η Ήπειρος παραμένει σε αναπτυξιακή υστέρηση και σε υψηλά ποσοστά ανεργίας. Ο αριθμός των ανέργων αυξήθηκε δραματικά από το 2008 στο 2011 με ακόμη μεγαλύτερη επιδείνωση του ποσοστού ανεργίας το 2012 (από 16,1 το 2^ο τρίμηνο του 2011 σε 22,1 το αντίστοιχο τρίμηνο του 2012).

Η αύξηση της ανεργίας πλήττει ιδιαίτερα τους νέους μεταξύ 15 και 19 ετών και το πιο ώριμο εργατικό δυναμικό μεταξύ 45 και 64 ετών. Ωστόσο ιδιαίτερα υψηλό παραμένει το ποσοστό των ανέργων μεταξύ 30 – 34 ετών. Προβληματική εμφανίζεται η κατάσταση των αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που είναι άτομα με 'γενικές γνώσεις' οι οποίοι αποτελούν κατά συνέπεια ένα σημαντικό πεδίο για κατάρτιση με στόχο την καταπολέμηση της ανεργίας και την ένταξή ή επανένταξή τους στην αγορά εργασίας. Αναφορικά με τη διάρθρωση της ανεργίας ανά κλάδο προέλευσης διαπιστώθηκε ότι οι περισσότεροι άνεργοι προέρχονται από τον κλάδο των κατασκευών, του εμπορίου και των ξενοδοχείων-εστιατορίων. Η αύξηση της ανεργίας είναι ιδιαίτερα έντονη για άτομα που ασκούσανε επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα, για τους ειδικευμένους τεχνίτες αλλά και τους ανειδίκευτους εργάτες καθώς και για τους απασχολούμενους στην παροχή υπηρεσιών. Η επιδείνωση της ανεργίας το τελευταίο διάστημα πιθανά μεταβάλλει τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ανεργίας σε βάρος των επιστημονικού δυναμικού και ιδιαίτερα των νέων.

9. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας

Οι παρεμβάσεις των διαρθρωτικών ταμείων, σε συνδυασμό με την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής και την άρση της απομόνωσης με τους

οδικούς άξονες που ολοκληρώθηκαν, δεν κατόρθωσαν να βελτιώσουν τη θέση της Περιφέρειας στους δείκτες φτώχειας και ανεργίας.

Σε αυτό συνέβαλε και η πρωτοφανής κρίση της ελληνικής οικονομίας .

Για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας δραστηριοποιήθηκαν πλήθος φορέων Κεντρικών και Περιφερειακών καθώς και Μ.Κ.Ο. Υλοποιήθηκαν προγράμματα για τη Εκπαίδευση – Ένταξη ευπαθών ομάδων. Όσον αφορά τους τσιγγάνους έγιναν μετεγκαταστάσεις καταυλισμών για 190 άτομα.

Από φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της Περιφέρειας μέσω προγραμμάτων, παρέχονται υπηρεσίες φροντίδας κατ οίκον, οι οποίες στοχεύουν στην υποστήριξη της αυτόνομης διαβίωσης. Υλοποιούνται προγράμματα πρόληψης και αντιμετώπισης του κοινωνικού αποκλεισμού των ευπαθών κοινωνικά ομάδων, οι οποίες πλήττονται ιδιαίτερα από την οικονομική κρίση, μέσω της ένταξης και επανένταξης στην αγορά εργασίας και τοπικά προγράμματα κοινωφελούς χαρακτήρα για ανέργους.

Επιπλέον, στην Περιφέρεια υλοποιήθηκαν υποδομές πρόνοιας από την ΕΛΕΠΑΠ και το Υπουργείο Υγείας το πρώτο πανελλαδικά «Κέντρο για την αντιμετώπιση της κρίσης των εξαρτημένων ατόμων»

Σημαντική, στο Ελληνικό Δίκτυο για την καταπολέμηση της φτώχειας, θεωρείται η λειτουργία των «Κέντρων Έρευνας και Υποστήριξης Θυμάτων Κακοποίησης και Κοινωνικού Αποκλεισμού (ΕΚΥΘΚΚΑ)», τα οποία παρέχουν ιατρική, ψυχολογική, κοινωνική και νομική υποστήριξη σε θύματα βασανιστηρίων και οργανωμένης βίας, θύματα κακοποίησης και κοινωνικού αποκλεισμού

10. Επένδυση στην εκπαίδευση, τις δεξιότητες και στη δια βίου μάθηση

Στο πλαίσιο της τρέχουσας και προηγούμενης Προγραμματικής Περιόδου χρηματοδοτήθηκαν έργα αναβάθμισης / επέκτασης υποδομών Α΄ βάθμιας – Β΄ βάθμιας –Προσχολικής Αγωγής καθώς και σχολείων Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης ώστε όλα να λειτουργούν σε πρωινή βάρδια . Επίσης, χρηματοδοτήθηκαν δράσεις και έργα με στόχο την Προμήθεια Εξοπλισμού Ειδικών Σχολείων και Τμημάτων Ένταξης καθώς και δράσεις σχετικά με την αναβάθμιση και τη δημιουργία εργαστηρίων και σχολικών βιβλιοθηκών

Χρηματοδοτήθηκαν έργα με στόχο την αναβάθμιση και επέκταση των υποδομών της Γ΄ βάθμιας Εκπαίδευσης και έγινε προμήθεια εξοπλισμού, καθώς τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και το Τ.Ε.Ι. παίζουν κυρίαρχο ρόλο στον τομέα της εκπαίδευσης στην Ήπειρο.

Μέσω του ΕΠ «Εκπαίδευση και Δια βίου Μάθηση» με στόχο την αύξηση της ποσότητας, της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο, προκειμένου να αναβαθμιστεί το Ελληνικό σύστημα εκπαίδευσης, αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης και δια βίου μάθησης, υλοποιήθηκαν τουλάχιστον 86 έργα στην Περιφέρεια Ηπείρου.

11. Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης

Μέσω των δράσεων της ΚτΠ κατά την διάρκεια των προηγούμενων αναπτυξιακών πλαισίων έγινε προσπάθεια αναβάθμισης των Δημοσίων Υπηρεσιών για να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις τόσο των Κοινοτικών Πλαισίων όσο και στις ανάγκες της διοικητικής μεταρρύθμισης.

Ειδικότερα:

- χρηματοδοτήθηκαν δράσεις, μέσω της Τεχνικής Βοήθειας, υποβοηθητικές στη Δημόσια Διοίκηση (εκπόνηση μελετών, πρόσληψη τεχνικών συμβούλων κ.α.) για τη βελτιστοποίηση υλοποίησης των έργων. Οι υπηρεσίες υλοποίησης των Κοινοτικών Προγραμμάτων δεν προσαρμόστηκαν πλήρως στις απαιτήσεις των Κ.Π.Σ., δεδομένου ότι εμφανίστηκαν οργανωτικές και διοικητικές αδυναμίες.

- μέσω των δράσεων της Κοινωνίας της Πληροφορίας στο πλαίσιο του Γ' Κ.Π.Σ., υλοποιήθηκαν προγράμματα αναβάθμισης των υποδομών και εκσυγχρονισμού της Δημόσιας Διοίκησης με τη χρήση νέων Τεχνολογιών.
- θεσμοθετήθηκαν και υλοποιήθηκαν τα ΚΕΠ, η Εθνική Πύλη ΕΡΜΗΣ που αξιοποιείται από τα ΚΕΠ, το Δίκτυο ΣΥΖΕΥΞΙΣ και εφαρμογές όπως τα Ολοκληρωμένα Πληροφοριακά Συστήματα των Περιφερειών, και Δήμων, η προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που θα χρησιμοποιηθεί από τα ΚΕΠ, το Εθνικό Δημοτολόγιο κλπ, τα οποία επηρεάζουν όλες τις Περιφέρειες της χώρας και μπορούν να αξιοποιηθούν από αυτές.
- Όσον αφορά το «Ε.Π. Διοικητική μεταρρύθμιση 2007-2013», στην Περιφέρεια Ηπείρου υλοποιήθηκαν έργα που καλύπτουν τις ανάγκες του προγράμματος «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ».
- Η σημαντικότερη δράση ήταν η υλοποίηση Δράσεων Επιμόρφωσης, μέσω των δομών του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης.
- Τέλος η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (ΓΓΙΦ) υλοποίησε τη Δράση: Δημιουργία Νέου Συμβουλευτικού Κέντρου ΓΓΙΦ υποστήριξης γυναικών-θυμάτων βίας, μέσω του «ΕΠ Διοικητικής Μεταρρύθμισης 2007-2013».

3. Αναφορά δυνατών σημείων, αδυναμιών, ευκαιριών και κινδύνων της Περιφέρειας.

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ	ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας	<ul style="list-style-type: none"> -Υψηλό δυναμικό ΑΠΕ προς οικονομική αξιοποίηση -Αξιόλογο φυσικό και πολιτιστικό απόθεμα για την ανάπτυξη όλων των μορφών τουρισμού. -Υπαρξη υποδομών έρευνας και καινοτομίας(Πανεπιστήμιο, ΤΕΙ, Ερευνητικά Κέντρα Τεχνολογικό Πάρκο Παν. Νοσοκομείο -Κέντρο Επιχειρηματικότητας και Καινοτομίας , ΕΘΙΑΓΕ)-Υψηλού επιπέδου δυναμικό έρευνας 	<ul style="list-style-type: none"> -Ανεπαρκής εξωστρέφεια μεγάλων και ΜΜεπιχειρήσεων. -Μειωμένη διεθνής ανταγωνιστικότητα -Διαρθρωτικές αδυναμίες τουριστικού τομέα. -Ελλείψεις στις ερευνητικές υποδομές. -Ανεπαρκής σύνδεση ETA με τις επιχειρήσεις. -Περιορισμένη διάχυση και χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών.. -Απουσία ολοκληρωμένης περιφερειακής πολιτικής & υψηλό επίπεδο περιφερειακών ανισοτήτων -Ανεπαρκής αξιοποίηση κοινοτικών πόρων 	<ul style="list-style-type: none"> -Υψηλή εσωτερική ανταγωνιστικότητα. -Υπαρξη αναξιοποίητων γεωργικών πόρων και δυνατότητες εκσυγχρονισμού γεωργίας. -Σημαντικές υποδομές (πλην ΑΠΕ). -Αυξανόμενη ζήτηση νέων μορφών τουρισμού. - Σχεδιασμός και υλοποίηση έργων εθνικής εμβέλειας για την ενίσχυση της ψηφιακής σύγκλισης. -Αύξηση ζήτησης ΑΠΕ & Πράσινης Ενέργειας -Εμπέδωση νοοτροπίας συνεργατικών συμπράξεων (cluster). - Η σύνδεση της έρευνας των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με την παραγωγική διαδικασία σε όλους τους τομείς της περιφερειακής-οικονομίας 	<ul style="list-style-type: none"> -Αυξανόμενο ποσοστό ανεργίας- -Οικονομική κρίση -Σημαντική μείωση της εσωτερικής ζήτησης. Μετανάστευση οικονομικών μονάδων σε γειτονικές χώρες. -Απαξίωση / αδράνεια βιομηχανικών υποδομών. -Διαρθρωτικές αδυναμίες και πιέσεις στη μεταποίηση. -Brain drain (μετανάστευση νέων εξειδικευμένων επαγγελματιών και επιστημόνων) - -Ελληνής γνώση σύγχρονων εργαλείων διοίκησης και επιχειρηματικότητας.
Βελτίωση της πρόσβασης σε ΤΠΕ, της χρήσης και ποιότητάς τους	<ul style="list-style-type: none"> - Δραστήριος τριτογενής τομέας - Επιτυχημένη υλοποίηση πιλοτικών εφαρμογών τηλεματικής σε τομείς όπως η ιατρική, η εκπαίδευση και η εργασία - Η ανάπτυξη «εμβρυακών» πολιτικών στον τομέα της καινοτομίας - Σημαντικές δημόσιες επενδύσεις στον τομέα των μεταφορών 	<ul style="list-style-type: none"> - Χαμηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ - Χαμηλή παραγωγικότητα - Χαμηλό ποσοστό νοικοκυριών με πρόσβαση στο διαδίκτυο - Χαμηλό ποσοστό στην χρήση Η/Υ και χρήση διαδικτύου - Χαμηλό ποσοστό ενασχόλησης με ηλεκτρονικό εμπόριο - Η έλλειψη διείσδυσης των ΤΠΕ και η απουσία σύνδεσης έρευνας και επιχειρηματικής εφαρμογής - Η περιορισμένη μέχρι σήμερα διάχυση της τεχνολογίας και των υποδομών αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών, της κοινωνίας της πληροφορίας και της γνώσης. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανάπτυξη του τριτογενούς τομέα, με άξονες τον τουρισμό και τις δραστηριότητες που απαιτούν ισχυρά αστικά κέντρα (υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις, χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες, κοινωνικές υπηρεσίες, κλπ) -- Δυνατότητες παροχής ηλεκτρονικών υπηρεσιών σε άτομα απομονωμένων περιοχών 	<ul style="list-style-type: none"> - Υψηλότερη δυσκολία ευρυζωνικής κάλυψης λόγω γεωγραφικών μορφολογιών

<p>Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ύπαρξη ικανοποιητικού μεγέθους μεταποιητικών μονάδων, κυρίως στον κλάδο τροφίμων - Πολιτιστική κληρονομιά με δυνατότητες ανάδειξης 	<ul style="list-style-type: none"> - Αδυναμίες στο σχεδιασμό και οργάνωση χρήσεων γης - Μικρό μερίδιο τομέων και προϊόντων τεχνολογικής έντασης - Ψηφιακό χάσμα - Ελλείψεις στις επιχειρηματικές υποδομές - Ελλιπής εκμετάλλευση των δυνατοτήτων της δια βίου εκπαίδευσης - Δημογραφική γήρανση 	<ul style="list-style-type: none"> - Δυνατότητα ανάπτυξης ποιοτικής αγροτικής παραγωγής και μεταποίησης τροφίμων - Ιδιαίτερη γεωγραφική θέση Περιφέρειας, με εγγύτητα σε χώρες με μικρότερη ανάπτυξη - Τάση μεταβολής περιβαλλοντικής ευαισθησίας της κοινωνίας - Αύξηση εξαγωγικού προσανατολισμού επιχειρήσεων 	<ul style="list-style-type: none"> - Δυσχερής προσαρμογή του πρωτογενή τομέα παραγωγής στις νέες συνθήκες - Ελλιπής προστασία φυσικών πόρων και ευαίσθητων περιοχών
<p>Ενίσχυση της μετάβασης προς την οικονομία χαμηλών εκπομπών ρύπων σε όλους τους τομείς</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ύπαρξη σημαντικού δυναμικού οργανικών αποβλήτων (λύματα κτηνοτροφικών) που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την παραγωγή βιοαερίου. - Ύπαρξη Ειδικού Πλαισίου για το Χωροταξικό Σχεδιασμό και Αειφόρο Ανάπτυξη των ΑΠΕ 	<ul style="list-style-type: none"> - Απουσία στα μεγάλα αστικά κέντρα, φιλικών προς το περιβάλλον μέσων μαζικής μεταφοράς και μέσων σταθερής τροχιάς - Έλλειψη ολοκληρωμένων δικτύων πεζοδρόμων και ποδηλατοδρόμων στο εσωτερικό των αστικών κέντρων. - Έλλειψη πιλοτικών έργων αξιοποίησης ΑΠΕ που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως πολλαπλασιαστές για την δημιουργία «πράσινων επενδύσεων - Αδυναμία αποτελεσματικής σύνδεσης των χρήσεων γης με τις απαιτούμενες μετακινήσεις στο πλαίσιο του αστικού σχεδιασμού - Πολυπλοκότητα διαδικασιών και θεσμικού πλαισίου για την αξιοποίηση ΑΠΕ από ιδιώτες και δημόσιους φορείς. 	<ul style="list-style-type: none"> - Προοδευτικά αυξανόμενη ευαισθητοποίηση πολιτών και ομάδων σε θέματα προστασίας και διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος. - Υιοθέτηση της αειφόρου ανάπτυξης & διαχείρισης των φυσικών πόρων και προστασίας του περιβάλλοντος - Εφαρμογή βιοκλιματικού σχεδιασμού στις νέες κατασκευές - Η προγραμματισμένη διέλευση του αγωγού φυσικού αερίου Ελλάδας – Ιταλίας - Μεγάλοι αναξιοποίητοι χώροι στον αστικό ιστό για τη συγκέντρωση υπηρεσιών με στόχο τον εξορθολογισμό των αστικών μετακινήσεων. 	<ul style="list-style-type: none"> - Μη ενσωμάτωση πολιτικών για τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα λόγω οικονομικής αστάθειας - Απουσία εξειδικευμένων εργαλείων στη λήψη αποφάσεων που να λαμβάνουν υπόψη το ενεργειακό αποτύπωμα έργων και πολιτικών κατά την αναπτυξιακή διαδικασία). - Ο κίνδυνος επιλογής ανταγωνιστικού αγωγού διέλευσης φυσικού αερίου μέσω Αλβανίας.
<p>Πρώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή της πρόληψής της</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ύπαρξη σημαντικών υδάτινων πόρων - Σημαντικός βαθμός βιοποικιλότητας 	<ul style="list-style-type: none"> - Έλλειψη διαχειριστικών σχεδίων για τη χρήση των φυσικών πόρων - Έλλειψη ειδικών σχεδίων 	<ul style="list-style-type: none"> - Ορθολογική χρήση φυσικών πόρων - Αποταμίευση όμβριων υδάτων 	<ul style="list-style-type: none"> - Πλημμυρικά φαινόμενα & περιβαλλοντικές απειλές (ερμηποίηση κλπ) - Επηρεασμός

<p>διαχείρισης κινδύνων</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Μεγάλο ποσοστό κάλυψης από δασικές εκτάσεις - Μικρός βαθμός υποβάθμισης εδαφών - Χαμηλός βαθμός εκπομπών ρύπων - Εμπειρία σε θέματα αντιμετώπισης κινδύνων 	<p>και υποδομών για την αντιμετώπιση κινδύνων</p> <ul style="list-style-type: none"> - Έλλειψη χώρων πρασίνου στα σημαντικά αστικά κέντρα - Μη ικανοποιητικό επίπεδο ενημέρωσης πολιτών για τις ζημιές της κλιματικής αλλαγής 	<ul style="list-style-type: none"> - Εκπόνηση σχεδίων και ανάπτυξη υποδομών για την αντιμετώπιση κινδύνων - Αξιοποίηση του εθελοντισμού 	<p>βιοποικιλότητας σε βάρος μη ανθεκτικών ειδών</p> <ul style="list-style-type: none"> - Πρόκληση συχνών και σημαντικού βαθμού ζημιών στην αγροτική παραγωγή - Υποβάθμιση ποιότητας ζωής στα αστικά κέντρα - Σύγκρουση συμφερόντων ανάμεσα στην ορθολογική χρήση των φυσικών πόρων και των αυξημένων αναγκών σε ενέργεια (εκμετάλλευση υδρογονανθράκων)
<p>Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικής χρήσης των πόρων</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ύπαρξη σημαντικού σε μέγεθος και ποικιλία οικολογικού πλούτου και οικοσυστημάτων. - Ύπαρξη εγκεκριμένου περιφερειακού σχεδιασμού για τη διαχείριση στερεών αποβλήτων. - Σημαντική πρόοδος στην ολοκλήρωση βασικών περιβαλλοντικών υποδομών στους τομείς του πόσιμου ύδατος, της διαχείρισης και επεξεργασίας λυμάτων, της διαχείρισης ΑΣΑ και της αποκατάστασης ΧΑΔΑ καθώς και της ολοκλήρωσης του χωροταξικού σχεδιασμού 	<ul style="list-style-type: none"> - Έλλειψη ολοκληρωμένου συστήματος ανακύκλωσης στερεών απορριμμάτων και μονάδας επεξεργασίας απορριμμάτων . - Αποσπασματική διαχείριση ειδικών στερεών αποβλήτων καθώς και αστικών περιβαλλοντικών προβλημάτων. - Απουσία ολοκληρωμένου δικτύου υποστήριξης «πράσινης» επιχειρηματικότητας - Έλλειψη οργανωμένου σχεδίου ανάπτυξης ήπιων μορφών τουρισμού. - Αδυναμία της Διοίκησης να ανταποκριθεί στην διαχείριση σύνθετων διοικητικών διαδικασιών που σχετίζονται με το περιβάλλον και την διαχείρισή του. - Έλλειψη σύγχρονων αρδευτικών συστημάτων για την εξοικονόμηση υδάτινων πόρων. - Χρονοβόρες διαδικασίες αποκατάστασης των σημαντικών μνημείων 	<ul style="list-style-type: none"> - Σταδιακή μετατόπιση των τουριστικών προτύπων σε ειδικές και εναλλακτικές μορφές με επίκεντρο το περιβάλλον. - Δυνατότητες ανάπτυξης πιστοποιημένης βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας. - Αυξανόμενη τάση επιστροφής ενεργού ανθρώπινου δυναμικού από τα μεγάλα αστικά κέντρα στην ύπαιθρο - Επαναπροσδιορισμός καλλιεργητικών μεθόδων και στροφή προς τις εναλλακτικές καλλιέργειες. - Το υπό αναθεώρηση Περιφερειακό Πλαίσιο Βιώσιμης Ανάπτυξης, το υπό θεσμοθέτηση Ρυθμιστικό Σχέδιο Ιωαννίνων, το υπό ολοκλήρωση σχέδιο διαχείρισης του υδατικού διαμερίσματος Ηπείρου. - Προώθηση δράσεων σε υπάρχουσες βιομηχανικές περιοχές για τον περιορισμό των επιπτώσεων στο περιβάλλον (πράσινες εγκαταστάσεις). 	<ul style="list-style-type: none"> - Επιβάρυνση του φυσικού περιβάλλοντος από οχλούσες παραγωγικές δραστηριότητες του δευτερογενή και πρωτογενή τομέα. - Ενίσχυση άναρχων συμπεριφορών λόγω οικονομικής κρίσης και συνεχόμενων διοικητικών αλλαγών - Έλλειψη πόρων στους φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών. - Συνεχείς περιβαλλοντικές πιέσεις σε σημαντικά και emblematic οικιστικά της περιφέρειας - Οι αντιδράσεις των τοπικών κοινωνιών στο σχεδιασμό και υλοποίηση περιβαλλοντικών έργων. - Καθυστερήση οριοθέτησης χρήσεων γης και ζωνών εγκατάστασης περιβαλλοντικά οχλουσών βιομηχανικών και βιοτεχνικών μονάδων

		<ul style="list-style-type: none"> - Έλλειψη ολοκληρωμένου σχεδίου δράσης για τη σύνδεση πολιτισμού και τουρισμού - Απουσία παρεμβάσεων και σχεδίου για την προώθηση καινοτόμων τεχνολογιών προστασίας του περιβάλλοντος και αποδοτικής χρήσης των πόρων. 	<ul style="list-style-type: none"> - Αποτελεσματική αξιοποίηση των νέων χρηματοδοτικών εργαλείων τοπικής ανάπτυξης 	
<p>Πρώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των εμποδίων σε βασικές υποδομές δικτύων·(key network infrastructures)</p>	<p>Η γεωγραφική θέση της Ηπείρου σε συνδυασμό με την ολοκλήρωση βασικών έργων υποδομών μεταφορών</p>	<p>-Έλλειψη σιδηροδρομικού δικτύου -Απουσία ασφαλούς, γρήγορης και σύγχρονης πρόσβασης στην ΕΓΝΑΤΙΑ όλων των αστικών κέντρων της Ηπείρου</p>	<p>-Ανάδειξη της Ηπείρου ως ισχυρής «Δυτικής Πύλης» της Ελλάδας προς την ΕΕ και ως σημαντικό κόμβο του ΔΕΔ-Μ. -Σημαντική βελτίωση του υφιστάμενου οδικού δικτύου με την ολοκλήρωση των έργων του ΕΣΠΑ (ΙΟΝΙΑ ΟΔΟΣ, ένωση ΙΟΝΙΑΣ ΟΔΟΥ με Λευκάδα & Πρέβεζα κλπ) - Ένταξη του Δυτικού Σιδηροδρομικού Άξονα στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα -Ανάπτυξη συστημάτων μεταφοράς φιλικών προς το περιβάλλον στα μεγάλα αστικά κέντρα (ΤΡΑΜ κα.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Η καθυστέρηση ολοκλήρωσης των μεγάλων έργων (ΙΟΝΙΑ ΟΔΟΣ, Λιμένας Ηγουμενίτσας), - Η προώθηση (σχεδιασμός και υλοποίηση) οδικών και σιδηροδρομικών αξόνων ανταγωνιστικών προς τους σχεδιαζόμενους ελληνικούς άξονες
<p>Πρώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας εργατικού δυναμικού</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Η βελτίωση της προσβασιμότητας της Περιφέρειας και οι υποδομές παροχής υπηρεσιών που έχουν αναπτυχθεί (υγείας , εκπαίδευσης, δίκτυα κλπ) - Η συνεχής τάση βελτίωσης του μορφωτικού-εκπαιδευτικού επιπέδου του εργατικού δυναμικού στην Περιφέρεια - Η απόκτηση τεχνογνωσίας από την υλοποίηση των μεγάλων έργων υποδομής - Η 	<ul style="list-style-type: none"> - Τα υψηλά ποσοστά ανεργίας, - Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ανεργίας - Η δυσκολία στη σύνδεση της επαγγελματικής κατάρτισης με την αγορά εργασίας και η έλλειψη συστήματος διάγνωσης των αναγκών εκπαίδευσης και κατάρτισης - Η δυσκολία προσαρμογής ατόμων στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας (νέες δεξιότητες) 	<ul style="list-style-type: none"> - Η προσέλκυση επενδύσεων στον τομέα της μεταποίησης και σε κλάδους συναφείς με τις μεταφορές, - Η δυνατότητα για ενίσχυση του τουρισμού (εσωτερικού και εξωτερικού) και η διεύρυνση του τουριστικού προϊόντος - Το ύψος των πόρων από τη νέα προγραμματική περίοδο. 	<ul style="list-style-type: none"> - Η συρρίκνωση της παραγωγικής δομής της περιφερειακής οικονομίας και η «αποδέσμευση» του εργατικού δυναμικού - Ο κίνδυνος να αποκτήσουν οι πολιτικές απασχόλησης επιδοματικό χαρακτήρα χωρίς θετικές επιπτώσεις στην απασχόληση.

	<p>εμπειρία στη σχεδίαση και υλοποίηση σύνθετων δράσεων με αναφορά στην απασχόληση</p> <ul style="list-style-type: none"> - Το διαθέσιμο αγροτικό κεφάλαιο 			
<p>Πρώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Η αύξηση των δράσεων για την κοινωνική προστασία. - Η ύπαρξη δικτύου δομών με γνώση και εμπειρία στο σχεδιασμό και την διαχείριση κοινωνικών δράσεων. - Η αυξανόμενη ευαισθητοποίηση του πληθυσμού σε θέματα φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού - Το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο για την ψυχική υγεία, τη δια βίου μάθηση, τη Δημόσια Υγεία και τη Πρωτοβάθμια Υγεία - Το θεσμικό πλαίσιο για την κοινωνική οικονομία και κοινωνική επιχειρηματικότητα 	<ul style="list-style-type: none"> - Οι περιορισμένοι δημόσιοι πόροι της χώρας για κοινωνικές παροχές και η μετάβαση όλο και περισσότερων πληθυσμιακών ομάδων σε κατάσταση φτώχειας - Οι δείκτες φτώχειας και ανεργίας στην Περιφέρεια - Η έλλειψη νοσηλευτικού και παραϊατρικού προσωπικού - Η ύπαρξη ενός κατακερματισμένου συστήματος κοινωνικής προστασίας - Η ανολοκλήρωτη χαρτογράφηση της κοινωνικής οικονομίας και του κοινωνικού αποκλεισμού 	<ul style="list-style-type: none"> - Οι υπάρχουσες κοινωνικές παροχές, επιδόματα και προνοιακές υποδομές - Η υλοποίηση εστιασμένων δράσεων με έμφαση στις πολιτικές ανάπτυξης και βελτίωσης των ατομικών χαρακτηριστικών. - Η ανάπτυξη της Κοινωνικής οικονομίας και των Κοινωνικών επιχειρήσεων ως βασικό εργαλείο 	<ul style="list-style-type: none"> - Οι αυξανόμενες περικοπές κοινωνικών παροχών - Η αδυναμία συντονισμού των φορέων και καθιέρωσης Ολοκληρωμένου Συστήματος Κοινωνικής Προστασίας,. - Η αδυναμία αποτελεσματικής υλοποίησης των παρεμβάσεων και λειτουργίας των υφιστάμενων δομών στον τομέα της ψυχικής υγείας, της πρόληψης κλπ.
<p>Επένδυση στην εκπαίδευση, την απόκτηση δεξιοτήτων και τη δια βίου μάθηση</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ικανοποιητικό επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού - Ικανοποιητική κατάσταση βασικών υποδομών εκπαίδευσης - Ύπαρξη Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης - Ύπαρξη Σχολών Πρωτογενούς τομέα και Μεταποίησης (Ταπητουργική, Ριζάρειος) 	<ul style="list-style-type: none"> - Οι μακροοικονομικές εξελίξεις & η επιδείνωση της ύφεσης - Αδυναμίες στο σύστημα της Δια Βίου Εκπαίδευσης - Αδυναμία μεταφοράς μαθητών, ιδίως στις Ορεινές Περιοχές μετά τις συγχωνεύσεις σχολικών μονάδων 	<ul style="list-style-type: none"> - Η δυνατότητα ανάπτυξης Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών 	<ul style="list-style-type: none"> - Μη αποτελεσματική διασύνδεση της Εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας - Σημαντική μείωση στη ζήτηση εργασίας, με συνέπεια την αδράνεια και την απαξίωση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού - Μετάβαση στην Οικονομία της γνώσης, με πιθανότητα βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα να οδηγήσει σε απώλειες θέσεων εργασίας - Απροθυμία και δυσκολία

				προσαρμογής στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας (νέες δεξιότητες) ατόμων που αντιμετωπίζουν την ανεργία σε προχωρημένη ηλικία
Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας και αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης	<ul style="list-style-type: none"> - Η ύπαρξη θεσμών για την υποστήριξη πολιτών σε υποθέσεις τους με τις Δημόσιες Υπηρεσίες - Το Περιφερειακό δίκτυο Κέντρων Εξυπηρέτησης του Πολίτη (ΚΕΠ)— - Η σταδιακή εισαγωγή των ΤΠΕ στις λειτουργίες των δημοσίων υπηρεσιών - Το θεσμοθετημένο νομικό πλαίσιο για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση - Επιμορφωτικά προγράμματα δημοσίων υπαλλήλων σε θέματα νέων τεχνολογιών, Εθνικής και Ευρωπαϊκής νομοθεσίας, διαχείρισης προγραμμάτων, αξιολόγησης και πιστοποίησης γνώσεων κ.λ.π 	<ul style="list-style-type: none"> - Σημαντικές οργανωτικές αδυναμίες και ελλείψεις υποδομών στην παροχή υπηρεσιών - Απουσία ενιαίου και απλοποιημένου θεσμικού πλαισίου - Προβλήματα στη σύνδεση της εκπαίδευσης και επιμόρφωσης με τις πραγματικές ανάγκες και απουσία αξιολόγησης των αποτελεσμάτων - Μη εφαρμογή στοχοθεσίας με μέτρηση αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των Υπηρεσιών και των Δημοσίων Υπαλλήλων. - Ελλιπής ενημέρωση των πολιτών για τα δικαιώματά τους - Αντίσταση του μηχανισμού της Δημόσιας Διοίκησης στις αλλαγές 	<ul style="list-style-type: none"> - Η Εκμετάλλευση των μηχανισμών της Τοπικής και Περιφερειακής Διοίκησης για τη διαμόρφωση δημοσίων, τοπικών και περιφερειακών πολιτικών, καθώς και ενίσχυση των θεσμών υποστήριξης του πολίτη (Συνήγορος του πολίτη) - Η εξέλιξη των ΚΕΠ σε ολοκληρωμένα, οργανωτικά και λειτουργικά, one stop shop - Αξιοποίηση των ΤΠΕ για την διεύρυνση των υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης - Ο περαιτέρω εκσυγχρονισμός του συστήματος διάγνωσης αναγκών υλοποίησης και αξιολόγησης αποτελεσμάτων στη δημόσια διοίκηση 	<ul style="list-style-type: none"> - Αδυναμία μεταρρύθμισης της Διοίκησης με τρόπο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της κοινωνίας και των πολιτών. - Αδυναμία εξασφάλισης των αναγκαίων προϋποθέσεων για την πλήρη αξιοποίηση των ΤΠΕ για την ανάπτυξη υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. - Συνέχιση της κρίσης εμπιστοσύνης μεταξύ του πολίτη και του δημοσίου τομέα

Σημείωση: 1. Τα στοιχεία με μπλε γραμματοσειρές σχετίζονται με περισσότερες από δυο θεματικές προτεραιότητες

2. Σε περίπτωση σύμπτυξης θεματικών στόχων, δύναται να υπάρξει περαιτέρω σύντμηση του κειμένου, διότι αναφέρονται στοιχεία για τον ίδιο τομέα σε περισσότερα σημεία .

4. Αναφορά βασικών προτεραιοτήτων ανάπτυξης της Περιφέρειας και ιεράρχησή τους.

Με βάση τους θεματικούς στόχους της Ε2020 οι περιφερειακές προτεραιότητες ανάπτυξης ανά θεματικό στόχο είναι οι εξής:

1. Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας

Οι προτεραιότητες του θεματικού στόχου αναφέρονται κυρίως σε ενίσχυση δράσεων ΕΤΑΚ ως εξής:

- πρωτογενής τομέας (βιολογική γεωργία, υδατοκαλλιέργειες)
- δευτερογενής τομέας (επεξεργασία, τυποποίηση, συμπράξεις, προβολή)
- τριτογενής τομέας (τουρισμός, πολιτισμός)
- τομέας του περιβάλλοντος (διαχείριση, προστασία, ΑΠΕ)

2. Ενίσχυση της πρόσβασης, χρήσης και ποιότητας, των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών

- Ενίσχυση επιχειρηματιών για τη χρήση ΤΠΕ και ευρυζωνικότητας, στις επιχειρήσεις τους, όπως π.χ. εφαρμογές μηχανογράφησης, αποθήκης, ασύρματης παραγγελιοληψίας, ηλεκτρονικών τιμολογίων, ηλεκτρονικής τιμολόγησης επί αυτοκινήτου, διαδικτυακή προβολή κλπ
- Αξιοποίηση των υφιστάμενων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών για την ηλεκτρονική διασύνδεση των Υπηρεσιών της Περιφέρειας και των Δήμων, τον ανασχεδιασμό των διαδικασιών τους, με στόχο την καλύτερη εξυπηρέτηση του Πολίτη, αλλά και τη μείωση του λειτουργικού κόστους Περιφέρειας και Δήμων. Ψηφιοποίηση αρχείου
- Δράσεις για την εφαρμογή τηλεκατάρτισης και μεθόδων e-learning για τα σχολεία, για ειδικές ομάδες πολιτών κλπ., ανάπτυξη του κατάλληλου υλικού και διάχυσή του
- Δράσεις για την ηλεκτρονική συνεργασία των νοσοκομείων της Περιφέρειας, χρήση ηλεκτρονικού φακέλου ασθενή, ανταλλαγή ιατρικών στοιχείων, όταν απαιτείται, χρήση κάρτας ασθενή με τα ιατρικά του δεδομένα με σκοπό την ολοκληρωμένη εικόνα του ασθενή από οποιοδήποτε νοσοκομείο.
- Δράσεις για την ψηφιακή ανάδειξη πολιτιστικού πλούτου, ηλεκτρονικά μουσεία.

3. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ), της αλιείας και των υδατοκαλλιέργειών (για το ΕΤΘΑ)

- Διασύνδεση μηχανισμών εφαρμοσμένης έρευνας με τον επιχειρηματικό κόσμο.
- Αποτελεσματική χρήση του εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού.
- Βελτίωση του τεχνολογικού επιπέδου των επιχειρήσεων καθώς και το επίπεδο παραγωγής/ ενσωμάτωσης καινοτομίας.
- Ανάπτυξη ποιοτικής και εξωστρεφούς αγροτικής παραγωγής και ιχθυοκαλλιεργειών
- Ανάπτυξη νέων ειδικών μορφών τουρισμού.
- Βελτίωση υποδομών εγκατάστασης και εξυπηρέτησης ΜΜΕ.
- σχεδιασμός και εφαρμογή των δράσεων βασισμένος σε διαχειριστικά και επιχειρησιακά σχέδια, ώστε να υπάρχει συνολική και τεκμηριωμένη αντιμετώπιση των επιπτώσεων.

4. Ενίσχυση της μετάβασης προς την οικονομία χαμηλών εκπομπών ρύπων σε όλους τους τομείς

Α. Δράσεις σε Αστικές περιοχές

- Σχεδιασμός και υλοποίηση ολοκληρωμένων δικτύων πεζοδρόμων και ποδηλατοδρόμων
- Προώθηση αποτελεσματικότερης σύνδεσης των χρήσεων γης με τις απαιτούμενες μετακινήσεις στο πλαίσιο του αστικού σχεδιασμού
- Προώθηση φιλικών προς το περιβάλλον μέσων μαζικής μεταφοράς
- Προώθηση δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης ειδικών ομάδων πληθυσμού σε θέματα εξοικονόμησης ενέργειας
- Δημιουργία μεγάλων χώρων πρασίνου (μητροπολιτικά πάρκα) στα πυκνοδομημένα αστικά κέντρα.

B Δράσεις προώθησης της παραγωγής και της διανομής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές

- Αξιοποίηση του υφιστάμενου δυναμικού σε αιολική ενέργεια, βιομάζα ηλιακή ενέργεια και γεωθερμία
- Προώθηση προγραμμάτων ενεργειακής αναβάθμισης των δημοσίων κτιρίων και των κτιρίων που εξυπηρετούν στεγαστικές ανάγκες.
- Δημιουργία εγκαταστάσεων μικρής κλίμακας για τηλεθέρμανση με βιομάζα
- Εγκατάσταση μικρών ή μεσαίων ανεμογεννητριών για κάλυψη συγκεκριμένων αναγκών δημόσιων και ιδιωτικών κτιρίων,
- Συστήματα εκμετάλλευσης βιοαερίου από κτηνοτροφικά κλπ απόβλητα
- Στήριξη των δράσεων που εξασφαλίζουν την ενεργειακή απόδοση ΜΜΕ και ευνοούν τη χρήση ΑΠΕ

5. Προώθηση της προσαρμογής στις κλιματικές αλλαγές, της πρόληψης και της διαχείρισης του κινδύνου

Οι βασικές προτεραιότητες είναι:

- Εκπόνηση διαχειριστικών σχεδίων και δημιουργία υποδομών για την αντιμετώπιση κινδύνων (πλημμύρες, υπερχειλίση παράκτιων περιοχών, πυρκαγιές)
- Προστασία και ορθολογική διαχείριση δασών και γεωργικής γης
- Ορθολογική χρήση των υδάτινων πόρων και ανάπτυξη εναλλακτικών πηγών και τεχνικών αξιοποίησης αποθεμάτων
- Ενημέρωση - ευαισθητοποίηση πολιτών για τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και τις πρακτικές άμβλυνσης των επιπτώσεων
- Ολοκληρωμένη διαχείριση των παραμέτρων καθορισμού της βιοποικιλότητας
- Αναβάθμιση αστικού περιβάλλοντος, με αύξηση των χώρων πρασίνου, ανάπτυξη βιώσιμων μεταφορών και βελτίωση ενεργειακής απόδοσης κτιρίων

6. Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων

- Ενίσχυση μόνιμων δομών περιβαλλοντικής ενημέρωσης/ ευαισθητοποίησης σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης.
- Κατάρτιση ολοκληρωμένων σχεδίων δράσης για τους αντίστοιχους περιβαλλοντικούς τομείς
- προώθηση καινοτόμων τεχνολογιών για την περιβαλλοντική προστασία και την αποδοτική αξιοποίηση των πόρων σε όλους τους τομείς

Σε σχέση με τους ειδικότερους τομείς παρέμβασης τίθενται οι ακόλουθες προτεραιότητες:

A) Διαχείριση απορριμμάτων

- Προώθηση ολοκληρωμένων λύσεων-παρεμβάσεων για αποτελεσματική ορθολογική διαχείριση των απορριμμάτων. Κατασκευή μονάδας επεξεργασίας ΑΣΑ και ολοκλήρωση υποδομών που θα απαιτηθούν για την εναρμόνιση με το νέο εθνικό σχέδιο.
- Αποτελεσματική διαχείριση /αξιοποίηση ειδικών αποβλήτων μέσω ΣΔΙΤ και ιδιωτικών επενδύσεων.

B) Διαχείριση υδάτων

- Εκσυγχρονισμός και παρακολούθηση των δικτύων ύδρευσης και διασφάλιση της ποιότητας και της ποσότητας του νερού.
- Εφαρμογή συστημάτων εξοικονόμησης πόσιμου ύδατος,
- Παρεμβάσεις για την παρακολούθηση του υδατικού ισοζυγίου, την εφαρμογή ειδικών τιμολογιακών πολιτικών, την αποκατάσταση υδροφορέων και τη δημιουργία σύγχρονων φορέων διαχείρισης υδάτων.
- Επαναχρησιμοποίηση των επεξεργασμένων λυμάτων για αρδευτικούς ή άλλους σκοπούς.
- Ολοκλήρωση υποδομών διαχείρισης λυμάτων για εναρμόνιση με την κοινοτική νομοθεσία και κατασκευή ή/και επέκταση υποδομών σε μικρούς οικισμούς που βρίσκονται πλησίον ευαίσθητων υδάτινων αποδεκτών και οικοσυστημάτων.
- Χρήση των ΑΠΕ για την εξοικονόμηση ενέργειας στα δίκτυα και τις εγκαταστάσεις ύδρευσης, άρδευσης και αποχέτευσης.

Γ) Προστασία, προώθηση και ανάπτυξη της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς

- Ολοκληρωμένος σχεδιασμός για τη σύνδεση πολιτισμού και τουρισμού
- Διαμόρφωση μεσο-μακροπρόθεσμης στρατηγικής για την ανάπτυξη του βιώσιμου τουρισμού και υλοποίηση δράσεων προώθησης ειδικών μορφών τουρισμού.
- Μακροπρόθεσμη προστασία και διαχείριση τοπίων πολιτιστικής και ιστορικής σημασίας και έλεγχος των πιέσεων που δύνανται να ασκηθούν στη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά από ανθρώπινες δραστηριότητες.
- Ανάπτυξη και προώθηση εργαλείων και παρεμβάσεων για την προστασία και την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και του εδάφους
- Ενίσχυση των πράσινων υποδομών για την επανασύνδεση υφιστάμενων φυσικών περιοχών και τη διαφύλαξη και αποκατάσταση πολύτιμων φυσικών οικοσυστημάτων.
- Προγράμματα δράσεων για την πράσινη απασχόληση, την διατήρησης ειδών (χλωρίδας και πανίδας) και την ενίσχυση τοπικών προϊόντων προέλευσης.
- Μέτρα πρόληψης της ρύπανσης από τους χρήστες της γης, πρόγραμμα δράσης για την καταπολέμηση της διάβρωσης, της απομείωσης οργανικών υλών, της νιτρορύπανσης, των πλημμυρών και των κατολισθήσεων του εδάφους. Δράσεις αποκατάστασης εδαφών (π.χ. λατομεία κλπ.).

7. Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και απομάκρυνση των σημείων συμφόρησης σε σημαντικά δίκτυα υποδομών

- Προώθηση των πολυτροπικών μεταφορών μέσω της ολοκλήρωσης του Λιμένα Ηγουμενίτσας, της αναβάθμισης του Αεροδρομίου Ιωαννίνων και της δρομολόγησης της σιδηροδρομικής σύνδεσης της Ηπείρου με την υπόλοιπη Ελλάδα
- Ολοκλήρωση των ΔΕΔ-Μ που διέρχονται ή εξυπηρετούν την Περιφέρεια και διασύνδεση αυτών (Ιόνια οδός, Ε65)
- Ενίσχυση της περιφερειακής κινητικότητας μέσω της σύνδεσης αστικών κέντρων, σημείων τουριστικού ενδιαφέροντος και Συνοριακών σταθμών με τα ΔΕΔ-Μ
- Προώθηση της χρήσης μεταφορών ασφαλέστερων, αποδοτικότερων ενεργειακά και φιλικότερων περιβαλλοντικά στα αστικά κέντρα (Δρομολόγηση της κατασκευής ΤΡΑΜ στην πόλη των Ιωαννίνων)

8. Προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων

Οι προτεραιότητες της Περιφέρειας για την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της είναι:

- Η υποστήριξη ανάπτυξης νέων δραστηριοτήτων αλλά και η ενίσχυση των υφιστάμενων, σε τομείς που θα εκμεταλλεύονται τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής (ανθρώπινο κεφάλαιο, φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, αγροτικός τομέας, πανεπιστήμιο κλπ) ή/και θα ενσωματώνουν καινοτομία (τεχνολογική και μη) και τις νέες τεχνολογίες.

- Η ανάπτυξη της Κοινωνικής οικονομίας και των Κοινωνικών επιχειρήσεων με βάση το νέο θεσμικό πλαίσιο
- Η παροχή κινήτρων για επενδύσεις μικρών επιχειρήσεων ώστε να προωθηθεί η επιχειρηματικότητα και η αυτόαπασχόληση .
- Η προώθηση καινοτομικών δράσεων , καλών πρακτικών, συνεργειών, δικτύωσης, οικονομιών κλίμακας και εξωστρέφειας για την κινητοποίηση της επιχειρηματικότητας και τη βελτίωση της ποιότητας και της αποδοτικότητας της εργασίας.
- Η προώθηση ενεργειών κατάρτισης - επιμόρφωσης και συμβουλευτικής για νέους , ανειδίκευτους καθώς και όσους βρίσκονται εκτός εργασίας, ανάπτυξη ειδικών παρεμβάσεων για ομάδες πληθυσμού που πλήττονται περισσότερο.
- Η προώθηση της δια βίου μάθησης
- Ο εκσυγχρονισμός των πολιτικών απασχόλησης με δυνατότητα σύνδεσης των επιδομάτων και της προσφοράς κοινωνικής εργασίας.
- Η ενίσχυση της προσαρμογής των επιχειρήσεων στις νέες συνθήκες.
- Η εξασφάλιση των προϋποθέσεων και υπηρεσιών συμφιλίωσης οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής
- Η κινητοποίηση των τοπικών παραγόντων στην ενίσχυση της απασχόλησης με την ανάπτυξη τοπικών συνεργασιών
- Η ύπαρξη κατάλληλου θεσμικού πλαισίου για την ανάπτυξη δράσεων ενίσχυσης της απασχόλησης προσαρμοσμένων στις ανάγκες και τις δυνατότητες των τοπικών συνθηκών.

9. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας

- Χάραξη μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής πολιτικής για την καταπολέμηση των φαινομένων της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού
- Καθιέρωση ενός Ολοκληρωμένου Συστήματος Κοινωνικής Προστασίας, το οποίο θα λειτουργεί ως Ολοκληρωμένο δίκτυο Παροχής Υπηρεσιών Κοινωνικής Φροντίδας με διασύνδεση όλων των κοινωνικών υπηρεσιών και φορέων παροχής κοινωνικής προστασίας , δημοσίου, ιδιωτικού , εθελοντικού, κερδοσκοπικού και μη χαρακτήρα.
- Μέρος του δικτύου αυτού θα αποτελούν «ισχυρές κοινωνικές υπηρεσίες» στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, με διεπιστημονικές ομάδες διαφόρων ειδικοτήτων,
- Δημιουργία κοινωνικών επιχειρήσεων
- Έμφαση στις πολιτικές ανάπτυξης και βελτίωσης των ατομικών χαρακτηριστικών ιδιαίτερα μέσω της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της δια βίου μάθησης
- Εφαρμογή πολιτικών μέσα από «Τοπικά Αναπτυξιακά προγράμματα»

10. Επένδυση στην εκπαίδευση, τις δεξιότητες και στη δια βίου μάθηση

- Χρήση τεχνολογιών πληροφορικής και δράσεων τηλεκατάρτισης για την απομακρυσμένη εκπαίδευση ενηλίκων,
- Αξιοποίηση του επιστημονικού δυναμικού του πανεπιστημίου για την ανάπτυξη μαθημάτων e-learning και την αξιοποίησή τους από υπαλλήλους- εργαζόμενους ακόμη και από το χώρο εργασίας ή το σπίτι τους, από μαθητές δυσπρόσιτων γεωγραφικών περιοχών και όχι μόνο.
- Κατάρτιση ανέργων και νέων σε γνώσεις και επαγγέλματα με ζήτηση στην τοπική κοινωνία,.
- Κατάρτιση ενδιαφερομένων σχετικά με δραστηριότητες που χρηματοδοτούνται από ευρωπαϊκά προγράμματα,.
- Υποστήριξη και αναβάθμιση σχολών δεξιοτήτων που συνδέονται με τα τοπικά παραδοσιακά προϊόντα με ονομασία προέλευσης της περιοχής.
- Δράσεις για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας σε σχέση με την παροχή γνώσεων και δεξιοτήτων σε δυσπρόσιτες περιοχές, ,

- Λειτουργία δομών ανοικτού πανεπιστημίου και διαδικασιών αξιολόγησης στα ΑΕΙ της Περιφέρειας

11. Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης

- Αξιοποίηση των υφιστάμενων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών για την ηλεκτρονική διασύνδεση των Υπηρεσιών
- Αξιοποίηση νομοθετικών και άλλων ρυθμίσεων για την καλύτερη συνεργασία των Δημοσίων Υπηρεσιών και την εξυπηρέτηση του πολίτη
- Ανασχεδιασμός των διαδικασιών των Υπηρεσιών Περιφέρειας και Δήμων,
- Εφαρμογή στοχοθεσίας στη λειτουργία των Δημοσίων Υπηρεσιών, για την αύξηση της αποτελεσματικότητάς τους.
- Δημιουργία νέων οργανογραμμάτων, που θα ανταποκρίνονται στις νέες συνθήκες
- Εκπαίδευση σε νέες γνώσεις και δεξιότητες του υφιστάμενου προσωπικού για να ανταποκριθεί καλύτερα στις νέες απαιτήσεις.
- Χρήση μεθόδων τηλεκατάρτισης και e-learning για την εκπαίδευση, όσο το δυνατόν περισσότερων στελεχών της Δημόσιας Διοίκησης.
- Συνεργασία με άλλους Φορείς εντός και εκτός Περιφέρειας, που έχουν τον ίδιο στόχο και αναλαμβάνουν σχετικές δράσεις
- Δράσεις ευαισθητοποίησης και εμπλοκής του Δημοσίου τομέα στην σκοπιμότητα και ωφελιμότητα των αλλαγών και των μεταρρυθμίσεων
- Συστηματική ενημέρωση των πολιτών για τους μηχανισμούς υποστήριξης των δικαιωμάτων τους.

5. Αναγκαίες θεσμικές και οργανωτικές προσαρμογές – Κάλυψη προβλεπόμενων από τον Κανονισμό «Αιρεσιμοτήτων» (Conditionalities)

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ

A. Κατά την νέα Προγραμματική Περίοδο, κρίνεται ότι μπορεί να επιτευχθεί πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση των παρεμβάσεων, σε επίπεδο Περιφέρειας, μέσω πολυταμειακών προγραμμάτων.

Η απαίτηση για μονοταμειακά προγράμματα κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο σε μερικές περιπτώσεις δημιούργησε δυσκολίες στην αντιμετώπιση προκλήσεων τοπικού και περιφερειακού χαρακτήρα, καθώς απέκλεισε από τα ΠΕΠ παρεμβάσεις που χρηματοδοτούνται από άλλα ταμεία όπως το γεωργικό και το ταμείο της αλιείας.

Μέσω των πολυταμειακών προγραμμάτων καθίσταται εξάλλου αποτελεσματικότερος συντονισμός των Ταμείων και επιτυγχάνονται οι απαιτούμενες συνέργειες μεταξύ ειδικότερων πολιτικών.

B. Σε ότι αφορά τα διαχειριστικά ζητήματα, η απλοποίηση των συστημάτων, η μείωση της γραφειοκρατίας, και η μείωση του διαχειριστικού κόστους είναι γενικά αποδεκτοί στόχοι για την διαχείριση στην επόμενη προγραμματική περίοδο. Ειδικότερα κρίνεται σκόπιμο να εξεταστεί η ενοποίηση των διαχειριστικών επαληθεύσεων που διενεργούν σήμερα οι Διαχειριστικές αρχές και των διαδικασιών πιστοποίησης της Αρχής Πιστοποίησης σε ένα ενιαίο επίπεδο.

Γ. Σε ότι αφορά τις αυστηρά και περιοριστικά οριζόμενες θεματικές προτεραιότητες, ενδέχεται να στερήσουν από τις Περιφέρειες δημόσιες επενδύσεις που έχουν ανάγκη για την οικονομική και κοινωνική ανάκαμψή τους.

Στην περίπτωση των Περιφερειών θα πρέπει να διατηρηθεί ο αναγκαίος βαθμός ευελιξίας προκειμένου να ανταποκριθούν στις τοπικές ιδιαιτερότητες και προκλήσεις που αντιμετωπίζουν.

Κρίνεται συνεπώς σκόπιμο η επιλογή, η εξειδίκευση και η βαρύτητα των περιφερειακών προτεραιοτήτων να αποφασίζονται σε περιφερειακό επίπεδο και να έχουν ως γνώμονα την ανάπτυξη των τοπικών πλεονεκτημάτων, με τελικό στόχο τον περιορισμό της διεύρυνσης των ανισοτήτων μεταξύ των Περιφερειών της Ευρώπης.

Αναγκαίος στην περίπτωση αυτή είναι ο ολοκληρωμένος χαρακτήρας των προγραμμάτων, ο οποίος ενδέχεται να περιοριστεί αν ο αριθμός των «επιλέξιμων» προτεραιοτήτων είναι μικρός.

Λαμβάνοντας υπόψη και την οικονομική συγκυρία που διανύουν χώρες όπως η Ελλάδα, όχι μόνο δεν θα πρέπει να περιοριστεί ο αριθμός των επιλέξιμων προτεραιοτήτων αλλά αντίθετα να εμπλουτιστεί ανά περίπτωση αναλόγως.

Δ. Οι παραπάνω επισημάνσεις σε συνδυασμό με προκαθορισμένες ελάχιστες ποσοστώσεις για κάποιες θεματικές προτεραιότητες ανά κατηγορία Περιφερειών ενδέχεται να αποκλείσει ή να περιορίσει την αντιμετώπιση τοπικών προκλήσεων για κάποιες Περιφέρειες. Θα πρέπει ως εκ τούτου να προβλεφθεί ο αναγκαίος βαθμός ευελιξίας λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες που χαρακτηρίζουν τις Περιφέρειες, δηλαδή μικρότερος βαθμός δέσμευσης καθώς και εισαγωγή της χωρικής προσέγγισης όσον αφορά στην επιλογή πολιτικών σε περιφερειακό επίπεδο.

E. Απαιτείται ολοκλήρωση του θεσμικού πλαισίου που θα διέπει την υλοποίηση των πράξεων πριν την έναρξη της νέας προγραμματικής περιόδου και ειδικότερα: Διασύνδεση των σταδίων υλοποίησης μιας συγχρηματοδοτούμενης πράξης με τα στάδια υλοποίησης των απαλλοτριώσεων και ενσωμάτωση της διαδικασίας συντέλεσης απαλλοτριώσεων στη νομοθεσία δημοσίων έργων, ώστε να είναι ξεκάθαρο το πλαίσιο

μέσα στο οποίο το έργο ωριμάζει και παράλληλα εξελίσσεται με τα επιμέρους στάδια υλοποίησης, καθώς και ευαισθητοποίηση του Σώματος των Δικαστών όσον αφορά στην κρίση τους σχετικά με τις αξίες της γης σε εκδικαζόμενες υποθέσεις απαλλοτριώσεων, στο πλαίσιο των σημερινών οικονομικών δεδομένων

Ζ. Απαιτείται η δημιουργία και θεσμοθέτηση πρότυπων τευχών για τις βασικές κατηγορίες προμηθειών και υπηρεσιών, με υποχρεωτική χρήση, τα οποία θα διασφαλίζουν ότι καλύπτονται οι ελάχιστες απαιτήσεις και διατυπώσεις, έχοντας ως αποτέλεσμα την μείωση των προσφυγών / ενστάσεων και συνεπώς του χρόνου ολοκλήρωσης των διαγωνισμών.

Η. Απαιτείται Περιορισμός του υπερβολικά μεγάλου αριθμού των Ενδιάμεσων Φορέων Διαχείρισης

ΑΙΡΕΣΙΜΟΤΗΤΕΣ

Σύμφωνα με το παράρτημα IV του Γενικού Κανονισμού, οι εκ των προτέρων όροι που τίθενται ανά θεματικό στόχο, είναι υποχρεώσεις σε Εθνικό επίπεδο, αφού οι διάφορες στρατηγικές σε τομείς όπως των μεταφορών, του περιβάλλοντος, της υγείας, της εκπαίδευσης δεν εφαρμόζονται περιφερειακά.

Ενώ δεν είναι εφικτό να εκτιμηθεί η ετοιμότητα κάλυψης όλων των προβλεπόμενων υποχρεώσεων, επισημαίνεται ότι η σύνδεση των περιφερειακών χρηματοδοτήσεων με την εκπλήρωση μακροοικονομικών ή δημοσιονομικών προϋποθέσεων σε επίπεδο Κ-Μ, θα μπορούσε να οδηγήσει σε «παρεμπόδιση» της προσπάθειας για ανάπτυξη των υστερουσών Περιφερειών, λόγω προβλημάτων, αδυναμιών ή παραλείψεων για τις οποίες δεν ευθύνονται και τις οποίες δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν. Αντίθετα αποστερούνται οι Περιφέρειες με αναπτυξιακό έλλειμμα από πόρους με συνακόλουθη διαιώνιση της υστέρησής τους.

Τέλος επισημαίνεται ότι η σύνδεση των επιδόσεων με τη χρηματοδότηση από κοινοτικούς πόρους θα μπορούσε να επιτευχθεί καλύτερα με τη χρήση κινήτρων και όχι κυρώσεων.

6. Επισήμανση πιθανών ενδοπεριφερειακών διαφοροποιήσεων και επιδράσεων στο πλαίσιο των περιφερειακών προτεραιοτήτων ανάπτυξης

Οι ενδοπεριφερειακές διαφοροποιήσεις σε επίπεδο Περιφερειακών Ενοτήτων (ΠΕ) συνοψίζονται ως εξής:

	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΜΟΝΙΜΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ				ΑΕΠ (ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ)		
	2001		2011		2001	2007	2009
	ΑΡ.	%	ΑΡ.	%	(Χιλ. ευρώ)	(Χιλ. ευρώ)	(Χιλ. ευρώ)
ΑΡΤΑΣ	73.620	21,9	67.870	20,2	7,8	12,0	12,7
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	43.601	13,0	43.660	13,0	8,5	16,1	16,1
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	161.027	47,9	167.400	49,7	10,9	14,6	14,2
ΠΡΕΒΕΖΑΣ	58.144	17,3	57.720	17,1	9,1	13,6	14,7
ΗΠΕΙΡΟΣ	336.392	100	336.650	100	10,3	14,1	14,2

Από τα στοιχεία του πίνακα φαίνεται ότι ο πληθυσμός της περιφέρειας για τη δεκαετία 2001-2011 παραμένει σχεδόν σταθερός, ενώ μείωση παρουσιάζει ο πληθυσμός των ΠΕ Άρτας και Πρέβεζας και αύξηση των ΠΕ Θεσπρωτίας και Ιωαννίνων. Στόχος είναι τη νέα προγραμματική περίοδο να αυξηθεί τόσο ο πληθυσμός της Περιφέρειας όσο και κατά Περιφερειακή Ενότητα.

Σε ότι αφορά στην κατανομή ΑΕΠ, παρουσιάζεται σημαντική αύξηση σε όλες τις Περιφερειακές Ενότητες το διάστημα 2001-2007, ενώ τη διετία 2007-2009 αύξηση ΑΕΠ εμφανίζουν οι ΠΕ Άρτας και Πρέβεζας, σταθερή είναι η ΠΕ Θεσπρωτίας και μείωση παρουσιάζει η ΠΕ Ιωαννίνων. Στόχος θα πρέπει να είναι η σύγκλιση της Περιφέρειας με το μέσο όρο της χώρας και όσον αφορά στις Περιφερειακές Ενότητες στόχος είναι να μικρύνουν την απόστασή τους από το μέσο όρο της Περιφέρειας.

Οι περισσότερες προτεραιότητες ανάπτυξης που εμφανίζονται στο Κεφάλαιο 4, συνεισφέρουν στην μείωση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων και στην ισόρροπη Ανάπτυξη της Ηπείρου Και αποτυπώνονται θετικά στο κατά κεφαλή εγχώριο προϊόν.

Αναλυτικότερα:

- Οι προσπάθειες βελτίωσης της επιχειρηματικής ανταγωνιστικότητας με την ενίσχυση κυρίως δράσεων ΕΤΑΚ μέσω συνεργασιών της επιχειρηματικής κοινότητας με τα Ινστιτούτα και τα Εκπαιδευτικά ιδρύματα, συμβάλλουν στην προσέλκυση επενδύσεων και στην βελτίωση της απασχόλησης.
- Η εισαγωγή νέων τεχνολογιών και η ανάπτυξη των τηλεπικοινωνιών συμβάλλουν στην μείωση της ανάγκης μετακινήσεων και διευκολύνουν την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες ακόμη και στις πλέον απομακρυσμένες περιοχές. Γενικότερα, η χρήση ΤΠΕ αναπτύσσει τον τριτογενή τομέα και εκσυγχρονίζει τις επιχειρήσεις.
- Η ενίσχυση της οικονομίας χαμηλών ρύπων σε όλους τους τομείς και ειδικότερα η προώθηση της παραγωγής και διανομής ενέργειας από ΑΠΕ, συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος και στην αποδοτική χρήση των πόρων.
- Η προσαρμογή στις κλιματικές αλλαγές και η διαχείριση κινδύνων με την εκπόνηση διαχειριστικών σχεδίων, συμβάλλει στην ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων και στην δημιουργία υποδομών αντιμετώπισης κινδύνων.

- Η προώθηση ολοκληρωμένων λύσεων-παρεμβάσεων για ορθολογική διαχείριση απορριμμάτων, διαχείριση υδάτων, προστασία-προώθηση-ανάπτυξη πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς βελτιώνουν την ποιότητα ζωής
- Η προώθηση βιώσιμων μεταφορών, η ολοκλήρωση των δικτύων και η διασύνδεση τους αναμένεται να συμβάλλει και στην μείωση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων
- Οι στοχευόμενες ενέργειες για την ανάδειξη του πλούσιου φυσικού και πολιτισμικού αποθέματος της Ηπείρου, η εφαρμογή ειδικών προγραμμάτων ενίσχυσης δράσεων προσαρμοσμένων στις δυνατότητες των τοπικών συνθηκών, θα συμβάλλουν στην προώθηση της απασχόλησης
- Η καθιέρωση ενός ολοκληρωμένου συστήματος κοινωνικής προστασίας και η χάραξη μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής, καταπολεμούν τα φαινόμενα της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.
- Η αναβάθμιση της εκπαίδευσης και η σύνδεση της κατάρτισης με αναβάθμιση σχολών δεξιοτήτων που συνδέονται με τα τοπικά προϊόντα, βοηθούν στη αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού της Ηπείρου
- Ο εκσυγχρονισμός της δημόσια διοίκησης και η εισαγωγή νέων τεχνολογιών στις Υπηρεσίες και η κατάρτιση των στελεχών, οδηγούν στην αύξηση της προσβασιμότητας όλων των πολιτών και κυρίως των κατοίκων απομακρυσμένων περιοχών στις βασικές υπηρεσίες.